

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ ТЕОРІЇ

(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до проведення підсумкового контролю

з навчальної дисципліни

підготовки докторів філософії

зі спеціальності 071 Облік і оподаткування

(шифр і назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, кафедра
політичної економії

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: д.е.н., проф. О.Є. Попов

Обговорено та рекомендовано до затвердження Вченою радою
“25” квітня 2016 року, протокол №9

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Підсумковий контроль успішності навчання здобувачів з дисципліни "Сучасні економічні теорії" та рівня сформованості у них компетентностей, які підтримуються даною навчальною дисципліною проводиться у формі семестрового (диференційований залік) відповідно до графіку навчального процесу спеціальності.

Семестровий (залік) – форма оцінки підсумкового засвоєння здобувачами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Завданням заліку є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу екзамен оцінює рівень засвоєння здобувачем компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами.

Семестровий екзамен охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування здобувачами компетентностей.

Під час семестрового контролю у формі диференційованого заліку підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів) визначається як сума (проста) балів за результати успішності здобувача при поточному контролі.

Здобувач отримує право на виконання завдань підсумкового контролю (допуск до заліку), якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі досягла 60 балів.

2. ПЕРЕЛІК ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

2.1. Перелік програмних запитань для самодіагностики аспірантів

Змістовий модуль I. Методологія сучасної економічної науки та її теоретичні напрями

Тема 1. Методологія економічної науки й сучасні моделі розвитку економічної теорії

1. Сучасний погляд на предмет і методологію економічної науки.
2. Єдність і багатогранність сучасної економічної теорії, її типологія та основні моделі.
3. Глобальні закономірності та їх роль у методології економічної науки.
4. Криза сучасної парадигми економічної теорії.
5. Людина в системі еволюційної економічної теорії.

Тема 2. Теорії трансформації економіки і суспільства

1. Що є ефективнішим: митний союз чи одностороннє зниження тарифів?
2. Чи може країна домогтися економії на масштабах в умовах інтеграції?
3. Які основні параметри забезпечують успіх галузей і фірм у конкуренції?
4. Теорії підприємницької економіки та інформаційного суспільства.
5. Теорії трансформації економіки і суспільства.
6. Теорія економічної інтеграції.

Тема 3. Теорії визначення і вибору економічної політики

1. Конституціональна економічна теорія.
2. Економічні теорії громадянського суспільства.
3. Теорія суспільного вибору та політичних інститутів.
4. Теорія політичної ренти.

Тема 4. Проблемні аспекти розвитку сучасних мікроекономічних теорій

1. Сучасний етап розвитку мікроекономічної теорії: особливості, представники, ідеї.
2. Структурні зміни та напрямки еволюції мікроекономіки в останній третині ХХ – на початку ХХІ ст.
3. Мікроекономічний аналіз як прояв математизації економічної теорії в останній третині ХХ – на початку ХХІ ст.
4. Проблемні аспекти розвитку сучасних мікроекономічних теорій.

Тема 5. Проблемні аспекти розвитку сучасних макроекономічних теорій

1. Загальний напрямок еволюції макроекономіки в останній третині ХХ – на початку ХХІ ст.
2. Які аналогії можна провести між критикою розподілу багатства і доходів у ринковій економіці та українською дійсністю?
3. Неокласичний синтез – основа сучасних економічних теорій.
4. Альтернативні напрями сучасної макротеорії.
5. Сучасні економічні теорії розподілу багатства і доходів.

Тема 6. Становлення сучасної парадигми економічної теорії

1. Фактори й джерела еволюційної парадигми економічної теорії.
2. Що необхідно здійснити у сфері матеріального виробництва України для переходу до постіндустріального суспільства?
3. Криза сучасної парадигми економічної теорії очима провідних вчених-економістів.
4. Дискусії стосовно предмету й завдань сучасної економічної теорії.
5. Загальна характеристика економічної теорії в Україні наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.: реалії та перспективи.

Змістовий модуль II. Економічна теорія перед викликами сучасності

Тема 7. Теорії глобалізації та їх еволюція

1. «Зльоти» та «падіння» теорії глобального монетаризму. Перспективи його подальшого розвитку.
2. Фінансова глобалізація та світова економічна криза: реалії та перспективи розв'язання проблеми.
3. Пропозиції щодо реформи міжнародної валютної системи.
4. Глобальні закономірності та їх роль у методології сучасної ЕТ.
5. Економічна соціологія: представники та їх ідеї.
6. Школа міжнародної політичної економії: представники та їх ідеї.
7. Неоліберальна концепція теорії глобалізації: представники та їх ідеї.
8. Екологічний напрям теорії глобалізації: представники та їх ідеї.

Тема 8. Сучасний монетаризм

1. Причини виключення із розгляду новими монетаристами такого важливого інструменту монетарної політики, як дисконтний або обліковий відсоток, що встановлюється центральним банком.
2. Шляхи вирішення проблеми банківської реструктуризації з погляду представників нового монетаризму.
3. Загальна характеристика сучасного монетаризму.
4. Сучасні монетаристські підходи до проблеми ролі держави в економіці.
5. Критичний аналіз заходів монетаристської політики.

Тема 9. Теорії неоінституціоналізму

1. «Інституціональні пастки» трансформаційного періоду та шляхи їх подолання в Україні.
2. Чому сучасний інституціональний напрям є одним із авторитетніших у світовій економічній думці?
3. Трансакційний аналіз в сучасній економіці.
4. Неоінституціональні теорії економічного зростання та інституціональних змін.
5. Теорія участі працівника в управлінні і прибутках.

Тема 10. Теорії економіки «третього світу»

1. Інституціональні основи теорії економіки «третього світу».
2. Наслідки втілення основних принципів «периферії» в практичній діяльності.
3. Економічні теорії країн «третього світу»: основні напрямки та регіональні особливості.
4. Концепції «самопідтримуваного зростання» та «великого поштовху».
5. Латиноамериканські концепції периферійного розвитку.
6. Концепція самозабезпечення та колективної опори на власні сили азійської та африканської економічної думки.

Тема 11. Альтернативні теорії сучасного економічного розвитку

1. Основи специфіки альтернативних теорій сучасного економічного розвитку.
2. Соціально-економічні та історичні складові, що пояснюють феномен японської моделі економічного розвитку.
3. Соціально-економічні та історичні складові, що пояснюють феномен китайської моделі економічного розвитку.
4. Загальна характеристика альтернативних теорій сучасного економічного розвитку.
5. Індуїзм як підвалини специфіки економічної думки Індії.
6. Феномен економічної теорії Японії.

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Система оцінювання успішності навчання здобувача та рівня сформованості у нього компетентностей, які підтримуються навчальною дисципліною "Сучасні економічні теорії" (Програма навчальної дисципліни "Сучасні економічні теорії") враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські і практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

При розрахунку підсумкової оцінки успішності здобувача з навчальної дисципліни «Оцінка ефективності розвитку підприємства» слід вважати, що кожна форма поточного контролю має різну питому вагу у формуванні його компетентностей, які забезпечуються навчальною дисципліною.

З урахуванням вагомості кожної форми поточного контролю успішність навчання здобувача з навчальної дисципліни у підсумку оцінюється у відповідних балах (табл. 3.1).

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до практичних (семінарських) занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 4.2.

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для практич. (семін.) занять	Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2					Сума балів
	ЗПЗ1	ЗПЗ2	ЗПЗ3	ЗПЗ4	ЗПЗ5	ЗПЗ6	ЗПЗ7	ЗПЗ8	ЗПЗ9	ЗПЗ10	ЗПЗ11	
Максимальна кількість балів	7	11	10	11	8	8	12	7	7	7	12	100

ЗПЗ – завдання для практичних (семінарських) занять за темою.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності здобувача та іншої академічної документації.

Здобувач отримує право на виконання завдань підсумкового контролю (допуск до заліку), якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі досягла 60 балів.

3. Рекомендована література**Основна**

1. Колесніченко І.М. Інституціональна економіка. / І.М. Колесніченко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2014. – 210 с.
2. Колесніченко І.М. Сучасні економічні теорії: конспект лекцій / Х. : ХНЕУ, 2010. – 163 с.
3. Литвиненко А.В. Трансформаційна економіка та економічна політика держави : навч. посіб. / Литвиненко А.В. – Харк. нац. екон. ун-т. - Х. : ХНЕУ, 2010. - 200 с.
4. Чухно А. А. Сучасні економічні теорії: Підручник / А. А. Чухно, П. І. Юхименко, П. М. Леоненко; [За ред. А. А. Чухна. – К.: Знання, 2007. – 878 с.
5. Экономическая теория / Под ред. Дж. Итуэлла / Пер. с англ. – М.: ИНФРА-М, 2004. – 944 с.

Додаткова

1. Абалкин Л. Марксово наследие и современная экономическая наука (круглый стол) // Вопросы экономики. – 2005. – №1. – С. 87 – 132; №2. – С. 118 – 140.
2. Бартенев С. А. Экономические теории и школы (история и современность): Курс лекций. – М.: БЕК, 1996. – 352 с.
3. Белоус О. Г. Глобальные трансформации и стратегии развития / О. Г. Белоус, Д. Г. Лукьяненко – К.: Оріяны, 2002. – 424 с.
4. Белоусенко В. Исследовательская парадигма институциональной теории фирмы. – Донецк: ДНТУ, 2003. – 18 с.
5. Блауг М. Економічна теорія в ретроспективі / Пер. з англ. – К.: Вид. Соломії Павличко «Основи», 2001. – 687 с.

6. Блауг М. Несложный урок экономической методологии // THESIS. – 1994. – Т. 2. – Вып. 4. – С. 53 – 54.
7. Браун Г. Г. Рыночное хозяйство и Вашингтонский консенсус // МЭМО. – 2004. – №8. – С. 40 – 44.
8. Винарчик П. Спасение идей: Й. Шумпетер и ключевые проблемы противоборствующих экономических теорий // Вопросы экономики. – 2003. – №11. – С. 15 – 26.
9. Гавкалова Н. Л. Особливості управління інтелектуальною власністю в умовах економіки знань монографія. / Н.Л. Гавкалова. – Х. : ХНЕУ, 2013. – 191 с. – (іл.).
10. Галиченко О.Г. Денежная теория: основные идеи, проблемы и тенденции // Экономическая наука современной России. – 2003. – №2. – 47 – 60; №3. – С. 5 – 20.
11. Гао Далин. Экономический рост и экономическая стабильность по-китайски // РЭЖ. – 1995. – №9. – С. 81 – 83.
12. Гациридзе Х. Латиноамериканский опыт экономического реформирования // РЭЖ. – 1995. – №8. – С. 86 – 94.
13. Голанский М. М. Взлет и падение глобальной экономики (что ждет отстающие страны). – М.: Дело, 1999. – 132 с.
14. Григорян Г.М. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.М. Григорян та ін. – Х. : ХНЕУ, 2010. – 314 с.
15. Железняк А. Д. «Современные концепции глобализации» // Экономика управления. – 2006. - №4(25). – С. 28 – 32.
16. Жуков П. Е. Монетаризм и современная денежно-кредитная политика // Финансы. – 2004. – №10. – С. 64 – 67.
17. Злупко С. М. Історія економічної теорії: Підручник. – 2-ге вид. – К.: Знання, 2005. – 719 с.
18. Иванов Н. Глобализация и проблемы оптимальной стратегии развития // МЭМО. – 2003. – №2 – 3. – С. 36 – 43.
19. История экономических учений (современный этап): Учебник / Под общ. ред. А. Г. Худокормова. – М.: ИНФРА-М, 2002. – 720 с.
20. Історія економічних учень: Підручник: У 2-х ч. Ч. 2 / За ред. В. Д. Базилевича. – 3-є вид. – К.: Знання, 2006. – 575 с.
21. Кизим М.О. Проблеми та цілі розвитку України у світі глобальних проблем світової спільноти : монографія / М.О. Кизим. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 92 с.
22. Кліменко О.М. Макроекономіка : навч. посіб. / О.М. Кліменко та ін. [за заг. ред. О.М. Кліменко]. – Х. : ІНЖЕК, 2011. – 259 с.
23. Кліменко, О.М. Соціальна економіка : навч. посіб. Х. : ХНЕУ, 2013. – 146 с.
24. Коллонтай В. Эволюция западных концепций глобалистики. // МЭМО. – 2002. – №1. – С. 24 – 30.
25. Кун Т. Структура научных революций. - М.: Прогрес, 1977. – 300 с.
26. Лоусон Т. Современная «экономическая теория» в свете реализма // Вопросы экономики. – 2006. - №2. – С. 77 – 98.

- 27.Маевский В.О. О взаимоотношении экономической теории и ортодоксии // Вопросы экономики. – 2003. – №11. – С. 4 – 14.
- 28.Майданик К. Латиноамериканская цивилизация в глобализирующемся мире // МЭМО. – 2003. – №5. – С. 86 – 95.
- 29.Мікроекономіка: Підручник / За ред.. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2007. – 677 с.
- 30.Мюрдаль Г. Современные проблемы «Третьего мира». – М.: Прогресс, 1972. – Приложение I. – С. 541 – 628.
- 31.Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики. – М.: Фонд экономической книги «Начала», 1997. – 188 с.
- 32.Нуреев Р. М. Курс микроэкономики. Учебник для вузов. – М.: НОРМА-ИНФРА М, 1999. – 572 с.
- 33.Нуреев Р. М. Экономика развития: модели становления рыночной экономики: Учебн. пособ. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 240 с.
- 34.Осадчая И. МВФ и «новый монетаризм» Стиглица // МЭМО. – 2003. – №12. – С. 111 – 112.
- 35.Основи стійкого розвитку: Навчальний посібник / За ред. Л.Г.Мельника. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2005. – 654с.
- 36.Павленко А.Ф. Основи економічних знань : підручник. / А.Ф. Павленко, В.С. Савчук, Ю.К. Зайцев. – Х. : Фоліо, 2014. – 761 с.
- 37.Попов О.Є. Мікроекономіка: навч.-практ. посіб. / О.Є. Попов та ін. [за заг. ред. О.Є. Попова]. – Х. : ХНЕУ, 2013. – 335 с.
- 38.Романчук Я. Десятилетка Европейского Союза // Стратегия. – 2005. – С. 1 – 21.
- 39.Рудакова И. Основное течение экономической теории: потенциал и научная критика // Вопросы экономики. – 2005. – №9. – С. 21 – 36.
- 40.Сакс Дж., Ларрен Ф. Макроэкономика. Глобальный подход. – М.: Дело, 1996. – 848 с.
- 41.Селигмен Б. Основные течения современной экономической мысли / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1968. – 564 с.
- 42.Сорос Дж. Криза глобального капіталізму. – К.: Основи, 1999. – 260 с.
- 43.Стиглиц Дж. Ю. Альтернативные подходы к макроэкономике: методологические проблемы и неокейнсианство // МЭ и МО. – 1997. – №5. – С. 48 – 60; №6. – С. 54 – 64; №7. – С. 60 – 72.
- 44.Сухарев О. Эволюционная макроэкономика в Шумпетеровском измерении // Вопросы экономики. – 2003. – №11. – С. 52 – 63.
- 45.Тищенко В.Ф. Економіка знань як актуальна основа сучасного розвитку України та її регіонів: монографія. / В.Ф. Тищенко. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 271 с.
- 46.Хайман Д. Современная микроэкономика: анализ и применение. В 2-х т. Т. 1. М.: Финансы и статистика, 1992. – 384 с.
- 47.Хаусман Д. Экономическая методология в двух словах // МЭ и МО. – 1994. – №2. – С. 105 – 113; №3. – С. 27 – 34.
- 48.Ходжсон Дж. Экономическая теория и институты: Манифест со-

временной институциональной экономической теории / Пер. с англ. – М.: Дело, 2003. – 464 с.

49. Шумпетер Й. А. История экономического анализа. // Истоки: Вопросы истории народного хозяйства и экономической мысли. – М.: , 1989. – Вып. 1. – С. 236 – 311.

50. Юхименко П. І. Історія новітніх економічних учень (від Кейнса до наших днів) / За ред. А. А. Чухна. – 2-ге вид., доп. – Біла Церква: БДАУ, 2003. – 145 с.

51. Юхименко П. І. Становлення і розвиток монетаристських концепцій: історико-економічний аналіз: Монографія. – К.: ІАЕ УААН, 2003. – 256 с.

52. Ястремська О.М. Інноваційна економіка : навч. посіб. / О.М. Ястремська. – Х. : ХНЕУ, 2011. – 227 с.

3.3. Електронні ресурси

1. Крупнейшая энциклопедия по истории экономической мысли от New School University (NY) – [Ел. ресурс] – Режим доступа: <http://homepage.newschool.edu/het/> – Заголовок з екрану.

2. Лукша П.О. Самовоспроизводство социально-экономических систем. Монографія / [Ел. ресурс] – Режим доступа: http://www.luksha.ru/index_r.html – Заголовок з екрану.

3. Полтерович В.М. Кризис экономической теории. Доклад на научном семинаре Отделения экономики и ЦЭМИ РАН "Неизвестная экономика". – [Ел. ресурс] – Режим доступа: // <http://finmarket.base.net/download/publication/00007.shtml#3#3> – Заголовок з екрану.

4. Салменниemi С. Теория гражданского общества и остсоциализм – [Ел. ресурс] – Режим доступа: www.ecsoman.edu.ru – Заголовок з екрану.

5. Cato Institute. Books & Publications – [Ел. ресурс] – Режим доступа: <http://www.cato.org/publications> – Заголовок з екрану.